

**TRAFİKTE ALKOL VE UYUŞTURUCU İLE ETKİN
MÜCADELE SEMPOZYUMU**

SONUÇ BİLDİRGESİ

HAZIRLAYAN:

PROF. DR. MAHMUT AŞIRDİZER

15-16 EKİM 2012, MANİSA

Celal Bayar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet PAKDEMİRLİ, Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. C. Haluk İNCE ve Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hasan YÜKSEL'in Onursal Başkanlıkları, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mahmut Aşıröz'ün Sempozyum Başkanlığı altında, Celal Bayar Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı tarafından, 15-16 Ekim 2012 tarihlerinde Manisa'da Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde düzenlenmiş olan **“Trafikte Alkol ve Uyuşturucu ile Etkin Mücadele Sempozyumu”**, Yargıtay Başkanlığı, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ve bağlı birimler, Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı ve bağlı birimler, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Daire Başkanlığı ve bağlı birimler, İçişleri Bakanlığı TUBİM Başkanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı Trafik Şube Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türk Hava Yolları, Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Adliyeler, Üniversitelerin Çeşitli Fakülte ve Bölümleri, Sağlık Bakanlığı'na bağlı çeşitli birimler, Çeşitli İl Emniyet Müdürlükleri, Manisa Jandarma Alay Komutanlığı, Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Sürücü Kursları Derneği'nden 292 konuşmacı ve katılımcının iştiraki ile gerçekleşmiş, ulusal ve yerel basın tarafından takip edilmiştir.

Sempozyum 15 Ekim 2012 günü saat 13.00' de “Açılış Töreni ile başlamış;

Açılış töreninde ilk sözü alan Prof. Dr. Mahmut Aşıröz tarafından, ülkemizde, trafik kazaları sonucu, 2002-2011 verileri itibariyle, her yıl ortalama 4.300 kişinin yaşamını yitirmekte ve 172 bin kişinin yaralandığı, alkol ve uyuşturucuların etkisi altında araç kullanımının, trafik kazalarının meydana gelmesinde ve meydana gelmiş trafik kazalarında ölüm ve yaralanma riskinin artışında, en önemli faktörlerden biri olduğu belirtilerek, sempozyumda, trafikte alkol ve uyuşturucu etkisi altında araç kullanımı ile ilgili çeşitli verilerin ortaya konulmasının, bu hususta alınması gereken önlemlerin tartışmaya açılmasının ve bu konuda ne tür yasal düzenlemelere gidilmesi yönünde görüşlerin tartışılmasının amaçlandığı ifade edilmiş;

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hasan YÜKSEL'in, Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. C. Haluk İNCE'nin, Celal Bayar Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Süheyla Sürücüoğlu'nun açılış konuşmalarında, sempozyumun önemine vurgu yapılarak, başarı dilekleri aktarılmış;

Manisa AKPARTİ Milletvekili Muzaffer YURTTAŞ tarafından alkolün olumsuz etkileri ve Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan dumanlı hava sahası, obezite ile mücadele, tuz tüketimi ile mücadele, alkol ve uyuşturucu ile mücadele gibi projelerin toplum yararına sağlayacağı faydalara dikkat çekilerek, bu mücadelelerin sivil toplum örnekleri ve dernekler tarafından desteklenmesi gerektiği ifade edilmiş;

Manisa Valisi Halil İbrahim DAŞÖZ tarafından, trafik kazalarındaki sürücü kusurlarının başta gelen nedenlerinden birinin alkol olduğu, trafikte alkol tüketiminin ne denli tehlikeli olduğunun herkes tarafından bilindiği, bu anlamda bu sempozyumun farkındalığın artması için önemli olduğu belirtilmiştir.

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. M. Sunay YAVUZ tarafından yönetilen ilk konferans oturumunda,

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ercüment ÖLMEZ tarafından, “0,2-0,5 promil düzeyindeki kan alkol seviyesinde, endişenin ortaya çıktığı,

sıkılğanlık ve sorumluluk duygusunun azaldığı, neşelenme hali ile birlikte reaksiyon zamanının uzadığı, hassas motor kontrol azaldığı, düşüncesiz davranışların arttığı, 0,5-1 promil düzeyindeki kan alkol seviyesinde, belirgin bir gevşeme gözleendiği, dikkatte azalma ve reaksiyon zamanında artma, koordinasyon ve muhakeme bozukluğu, derin görüş keskinliğinde azalma, karanlığa adapte olmada zorlanma gibi bulguların ortaya çıktığı, 1 promil ve üzerinde ise yürüme ve konuşmada güçlük çekme, denge ve koordinasyonun kaybedilmesi, belirgin olarak sarhoşluk halinin görülmeye başladığı” belirtilmiş, “kan alkol seviyesinin alkol alımından yaklaşık 30-60 dakika sonra maksimum düzeye ulaştığı, 300 ml’lik bir bira, 100 ml’lik bir kadeh şarap ya da 35 ml’lik bir tek rakı veya viski alımı sonrası 0,3 promil kan alkol düzeyi oluştuğu” ifade edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı Marmara Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Farmakoloji Bölümü’nden Uz. Dr. E. Esra KÜÇÜKİBRAHİMOĞLU tarafından Michigan’da yapılan bir araştırmaya ait örnek verilerek, “dünyada son yıllarda alkole bağlı trafik kazalarının azalmasına karşın uyuşturuculara bağlı kazaların sayısında bir artma olduğu, ölümcül trafik kazalarında sürücülerde en sık rastlanılan uyuşturucuların arasında esrarın önemli bir yer tuttuğu, esrarın kan konsantrasyonlarına bağlı olarak emniyetli sürüş için gerekli olan davranışsal ve kognitif performansı bozduğu, Norveç’te yapılmış bir çalışmada, emniyetli sürüşü bozduğu anlaşılan sürücülerin, kanında bulunan maddeler arasında benzodiazepinin ilk sırada yer aldığı, diğer uyuşturucularında önemli ölçüde güvenli sürüş üzerinde etkileri bulunduğu” ifade edilmiştir.

Mr. Mark Burrup tarafından “nefeste alkol ölçümünün dünya tarafından kabul edilen bir metod olduğu” belirtilerek, nefeste alkol testinde kullanılan cihazların mekanizması hakkında kısa bir bilgi sunulmuş, alkol ve uyuşturucu taramalarında kullanılan matriksler ve mekanizmalar tanıtılmış, ağız sıvısından uyuşturucu analizlerinin avantajları tanımlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Öğretim Üyesi Prof. Dr. M. Fatih YAVUZ tarafından yönetilen panelde,

Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Uygulama ve Denetleme Daire Başkanlığı, Denetleme Şube Müdürü ve Kurullar Şube Müdür Vekili Erdem BİLDİRİCİ tarafından, “2011 yılında, 131.848 ölümlü ve yaralanmalı trafik kazası meydana gelmiş bu kazalarda, 3.835 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 238.074 vatandaşımız ise yaralanmış olduğu, trafik kazalarına yol açan sebepler incelendiğinde, alkol almış sürücülerin karıştığı trafik kazalarının küçümsenmeyecek sayılarda bulunduğu, güvenli alkol limiti olmadığı ve en doğrusunun hiç alkol almadan araç kullanmak olduğu” belirtilmiş; “ülkemizde yılda ortalama her 5 araç sürücüsünden 1’inin alkol kontrolüne tabi tutulduğu, 2015 yılına kadar, alkol denetimlerinin %20 artırılmasının, 2020 yılına kadar ise alkol denetimlerinin 2015 yılına oranla %25 artırılarak alkollü araç kullanımının en aza indirilmesinin hedeflendiği, Karayolu Güvenliği Yüksek Kurulunun 3. toplantısında, narkotik ve psikotrop madde etkisi altında kamu düzenini bozan ve araç kullanan şahısların, adli makamların iznine gerek olmaksızın, güvenlik personeli tarafından denetiminin yapılmasını sağlayacak şekilde Ceza Muhakemesi Kanununda düzenleme yapılması yönünde karar alındığı, 10 yıllık Trafik Eylem Planının Denetim faaliyetleri arasında, sürücülerde uyuşturucu veya keyif verici madde kullanımının denetlenmesinin de hedefler arasında yer aldığı” ifade edilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı Trafik Şube Müdürü J Yrb. Ergün MACİT tarafından Jandarmanın yaptığı yol denetimleri hakkında bilgi verilerek “alkol denetimi yapılan sürücülerin oranının % 6,4 olduğu, ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının yaklaşık olarak %3’ünün alkollü araç kullanımından

kaynaklandığı, 2007-2012 yılları arasındaki alkol denetimlerinde 67.878 sürücü hakkında toplam 35.448.191 TL cezaî işlem yapıldığı, bunlardan üç veya daha fazla kural ihlâli yaptığı belirlenen toplam 6.240'ünün mahkemeye sevk edildiği, uyuşturucu ve keyif verici madde kullandığından şüphe edilen, 525 sürücünden 2'si hakkında yasal işlem yapıldığı, sürücülerin 2015 yılında %10'unda, 2020 yılında 515'inde alkol denetimi yapılmasının, 2015 yılında teknik cihaz alımı ve personel eğitimi sonrası 2020 yılında uyuşturucu denetiminin yaygınlaştırılmasının hedeflendiği" belirtilmiştir.

Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesi Başkan Vekili Doç. Dr. Bülent ŞAM tarafından, "ülkemizde yapılan çeşitli araştırmalarda, sürücüler arasında alkol tespit edilenlerin oranının %15,4 ile %35,2 arasında değiştiği, Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi verilerine göre, trafik kazası sonucu ölümlerin % 1,9'u ile % 3,8'inde uyuşturucu saptandığı, çeşitli araştırmalarda araç sürücülerinde alkol veya madde bulunma oranının % 32,6 ile % 65 arasında değiştiği" ifade edilerek; oran değişimine neden olan etkenler hakkında bilgi aktarılmış, "ülkemizde en sık kullanılan maddenin esrar olduğu ve ikinci sırayı afyon türevlerinin aldığı" belirtilerek, yeni uyuşturucu maddeler ve rotaları hakkında bilgi sunulmuştur.

Adli Tıp Kurumu İzmir Grup Başkanlığı Kimya İhtisas Dairesi Başkan Vekili Dr. Nuri İDİZ tarafından "Ülkemizde yasal sınırın altında kabul edilen 0.21- 0.50 promil arası kan alkol düzeylerinde ölümlü trafik kazası riskinin kanda alkol saptanmayanlara göre 3.8 kat arttığı, trafik kontrolü nedeniyle gönderilen sürücülerin %17,6'sında, yaralanmalı trafik kazalarına karışmış sürücülerin %33,7'sinde, ölümlü trafik kazası sonrası gönderilen sürücülerin %54,4'ünde alkolün pozitif saptandığı; 0.50 promil kan alkol konsantrasyonu limitinin uygulandığı özel araç sürücülerinin, 0 limit değere uyması gereken sürücü grubuna oranla 14 kat daha fazla alkollü trafik kazası yaptığı; trafikte yasal kan alkol sınır değerinin düşürülmesinin, alkollü taşıt kullanımının azaltılmasında etkili olabileceği; bu şekilde yapılacak bir yasal düzenlemenin ülkemizde alkol kullanımı ile ilişkili trafik kazalarını azalmasına neden olacağı, çeşitli çalışmalarda trafikte izin verilen alkol seviyesinin düşürülmesi ile alkol kullanan sürücü oranında önemli azalmalar, trafik kazalarında %10 ve ölümlü kazalarda % 38-40 oranlarında bir azalma saptandığının belirtildiği" ifade edilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Müdürü ve Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu Üyesi Prof. Dr. İmdat ELMAS tarafından yönetilen günün ikinci panelinde,

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Yıldray ZEYFEOĞLU tarafından, "doğruya yakın bir ölçme yapılabilmesi için, nefes örneğinin en son alkol alım anından, en az yirmi dakika geçtikten sonra alınması gerektiği, adli açıdan ceza muhakemesine delil olabilecek bir ölçmenin, 10 dakika kadar izleme süresinden sonra tekrarlanmasının doğru olacağı, nefes örneği üzerinden teknik cihaz ile yapılan tespit; usulüne uygun yapılmadığı, iki defa tekrarlanmadığı ve ölçümü yapan aletin kalibrasyonunun iyi olmadığı ve teknik özelliklerinin gelişmiş teknolojiye uygun olmadığı hallerde, hatalı sonuçlar verebileceği, ceza muhakemesinde delil olarak kullanılacak olan verilerin, kan örneğine dayanmasının tercih edilmesi gerektiği" vurgulanarak, kan örneğinin alınma ve gönderilme şartları hakkında bilgiler aktarılmıştır.

Adli Tıp Kurumu, Manisa Adli Tıp Şube Müdürü Uz. Dr. Tarık ULUÇAY tarafından, "alkol ve uyuşturucu madde tespitinde sürücülerin bazı yanıltma çabaları içersine girebilecekleri, bu yanıltma çabaları için piyasada bazı preparatların satılmakta olduğu, tükürük salgısını yanıltan maddelerin henüz netlik kazanmamakla birlikte tükürük salgısında IgG miktarının araştırılması ve tükürük salgısının kimyasal yapısının değerlendirilmesi ile önlenebileceği, idrar örneklerinde yanıltma

çabalarının örneklemenin sürücünün hemcinsinin gözetiminde örnek vermesi sağlanması, idrar örneğinin rengi, sıcaklığı, kreatinin düzeyi, nitrit düzeyi, pH'ı, dansitesi incelenmesi, kimyasal yapısına bakılması, test tekrarları, confirmasyon testleri ve alkol ve uyuşturucu kullanan sürücülerin internet üzerinden yanıltıcı madde ve ilaçlara rahatlıkla ulaşabilme imkanı olması ve yanıltıcı madde üreten firmaların bağımlı kişileri maddi açıdan istismar etme durumu devam ettiğinden, yetkililerce bu maddelerin geliştirilmesi ve satışa sunulması konusunda önlemler alınması ile önlenebileceği" ifade edilmiştir.

Günün son konuşmasında, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve Psikomotor ve Psikoteknik Laboratuvarı Baş Sorumlusu Doç. Dr. Necip KUTLU tarafından beyin gelişimi, beyin korteksi ve motor duyu alanları, serebral korteks fonksiyonları, sub-kortikal alanların fonksiyonları, psikometrik ve psikomotor testler hakkında ayrıntılı bilgiler aktarıldıktan sonra, "alınan alkolün tamamına yakınının kana karıştığı ve kan ile başta beyin olmak üzere bütün vücudu dolaşarak tesirini gösterdiği, uzun süreli alkol kullanımının, beyin kimyası ve beyin yapısı üzerinde bozukluklara yol açacağı" belirtilmiştir.

Sempozyumun ikinci gününde, ilk gün Üniversitelerarası Kurul nedeniyle sempozyuma katılamayan Celal Bayar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet PAKDEMİRLİ, sempozyuma iştirak ederek, başarı dileklerini aktarmıştır.

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Recep FEDAKAR tarafından yönetilen ikinci günün ilk panelinde,

Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nde görevli Psikolog Şehnaz KÖKSAL tarafından "denetimin trafik güvenliğine doğrudan ve hızlı katkısına rağmen, yol kullanıcılarına yönelik ceza tehdidi içermesi dolayısıyla, göz korkutucu bir politik bedeli olması nedeniyle bu uygulamalar için gereken sosyal desteğin kolayca sağlanamadığı, oysa etkili bir denetim bileşeni olmaksızın alt yapı ve eğitim faaliyetleri bir kaynak israfına dönüştüğü" belirtilerek; denetimle ilgili olarak Belçika'da BOB, İngiltere'de THINK kampanyalarından sonuçlar sunulmuş; "denetimlerin artırılması ile alkol kullanan sürücü sayısında belirgin düşmeler saptanabildiği" ifade edilmiştir. "Denetimlerde, işlemler sırasında sürücülerin tartışmaya girişmesinin, tavassuta başvurmasının ya da engel çıkarıp, ayrıcalık istemesinin polisin karşılaştığı en büyük sorunlar olduğu, Dünya Sağlık Örgütü'nün 2004 yılı raporunda, alkollü araç kullananlara yönelik sıkı denetim yapılmasının, rastgele ve yüksek düzeyde görünür olacak şekilde nefes testleri yapılmasının, mevcut yasal sınırların gözden geçirilerek, yasal sınırın 0.05 g/dl ya da daha düşük düzeylere çekilmesinin ve acemi sürücüler ile profesyonel sürücüler için 0'a yakın limitler belirlenmesinin, alkol almış sürücülere alternatif ulaşım seçenekleri sunulmasının, alışkanlık düzeyinde alkollü araç kullanan sürücüler için, zorunlu eğitim ve tedavi programları konusunun değerlendirilmesinin önlemler içerisinde yer aldığı, denetimin gerekçelerini ve bundan sağlanacak toplumsal faydayı anlatan tanıtım kampanyaları eşliğinde temel insan haklarını ve trafik güvenliğini birlikte gözeten yasal düzenlemeler ile polis denetimlerine destek verilerek, yaygın, tutarlı, kararlı bir denetim faaliyetinin hayata geçirilmesinin önemli olduğu" kaydedilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı Trafik Şube Müdürü J Yrb. Ergün MACİT tarafından "sürücünün yasal limitler üzerinde alkollü olduğunun tespit edilmesi sonrasında, sürücünün güvenli olarak denetim noktasından gönderilmesinde sorunlar yaşandığı, aracı teslim edecek başka bir sürücü

bulunamadığı ve otoparklara çekilecek araçlar için kurtarıcı temininde güçlük çekildiği, sürücünün alkolmetre ile ölçüm yapılmasını kabul etmediği durumlarda, şahsın en yakın sağlık kuruluşuna sevk edilmesinin denetim faaliyetini aksattığı, şahsa ait aracı teslim edecek kimse bulunamadığı, sürücünün uyuşturucu ve keyif verici madde kullanıp kullanmadığının tespit edilebilmesinin, denetim noktasından ayrılmayı gerektirdiği, alkollü bazı sürücülerin, kontrol noktasını fark ederek geri dönmesi veya denetime girmeden kaçarak, görevli personelin ve diğer sürücülerin güvenliğini tehlikeye düşürdüğü, bazı sürücülerin kontrol noktasında ve sağlık kuruluşunda alkol ölçümüne rıza göstermeyerek, zaman zaman müteceviz davranışlarda buldukları, bazı sürücülerin işlemler sonucunda düzenlenen tutanakları imzalamaktan imtina ettikleri, alkolmetre cihazlarının zaman içerisinde sensor arızaları vermesi, kalibrasyon ayarlarının bozulmasının bir sorun oluşturduğu, sürücülerin uyuşturucu ve keyif verici maddeleri kullanıp kullanmadığını, delil niteliği taşıyacak şekilde tespit edebilecek portatif teknik cihazların envanterde bulunmadığı, bu tür sorunların giderilebilmesi halinde denetimlerin daha sıkı ve etkili olabileceği" ifade edilmiştir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi Tetkik Hâkimi Hamdi KARAHAN tarafından "2918 sayılı Kara yolları ve Trafik Kanununun 48 maddesinde de alkollü ve uyuşturucu madde etkisi ile güvenli araç sürme yeteneğini olmayan kişilerin araç kullanma fiilinin yaptırıma bağlandığı, ancak bu suçun 5349 sayılı Kanununun 5252 sayılı Kanununun 7. maddesi ile yapılan değişiklik ile idari para cezasına dönüştürülmüş olduğu, bu maddeye aykırılığın 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında kabahat niteliğinde bir eylem olduğu, bir fiilin hem suç hem de kabahat niteliğinde bir eylem oluşturması durumunda Kabahatler Kanunu 15/3 maddesi uyarınca yalnız suçtan yani TCK daki müeyyide ile cezalandırılacağı, fakat fiile suç olarak yaptırım uygulanması mümkün değilse kabahatten dolayı yaptırım uygulanabileceği, yedinci fıkrada uyuşturucu ve keyif verici maddeleri kullanarak kullananların eylemi başka bir suçta oluşursa bile ayrıca cezalandırılacağı, bu fıkrada alkolden farklı olarak uyuşturucu veya keyif verici madde kullananlar için hem suça hem de kabahate ilişkin müeyyidelerin aynı anda ayrı ayrı uygulanması gerektiği" ifade edilmiş; Alkol ölçüm cihazı ile yapılan ölçüme itiraz halinde yönetmeliğin 97/4. Maddesi uyarınca sağlık kuruluşunda olay anından en çok iki saat içinde yeniden aynı nitelikteki teknik cihaz ya da kan aldırma suretiyle alkol tespitlerinin yapılacağı hüküm altına alındığı, buna göre ikinci ölçümünde alkolmetre cihazı ile yapılmasına bir engel olmadığı, kan aldırma suretiyle alkol tespitinin, ölümlü veya yaralamalı kazalarda yaralının durumunun aciliyeti nedeniyle teknik cihazla ölçümünün mümkün olmaması haline hasredildiği" belirtilmiştir. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu ile ilgili ayrıntılar tanımlanıp, Yargıtay kararlarından örnekler verilmiş; "Yargıtay'ın halen 1.0 promil kan alkol düzeyi saptanan sürücüler için emniyetli araç kullanma yeteneğinin ortadan kalktığının kabul ettiği" belirtilmiştir. "bildiği halde fiiline devam ederek öldürme ve/veya yaralama suçunu işlemesi halinde Yargıtay'ın artık tehlike ve zarar suçları bağlamında konuyu değerlendirmekte olduğu, ölüm ve yaralama ile zarar meydana gelmiş olması nedeniyle tehlike suçundan daha ağır olduğu kabul edilmek suretiyle taksirle öldürme ve/veya yaralama suçundan hüküm kurulduğu, bu tür sonuçların ortaya çıkması durumunda yerel mahkemeler tarafından zaman zaman suçun niteliğine bağlı olmak üzere bilinçli taksirden de hüküm kurulabildiği" ifade edilmiştir. "CMK' nın 75/7. maddesi uyarınca şüpheli ya da sanığın alkol muayenesi ve kan örneği alınması için hakim kararı ya da Cumhuriyet savcısının emrine ihtiyaç olmadığı, yetkili ve görevli kişinin bu işlemi izne tabi olmadan doğrudan gerçekleştirebileceği, örnek alımı sırasında Hukuka uygun bir muayene ve örnek alınması kararının varlığına rağmen buna rıza gösterilmemesi durumunda, kararının infazı için ve bu amaca yönelik olmak üzere kolluk görevlileri tarafından gerekli önlemlerin alınabileceği, kararın uygulanmasına karşı etkin direnme varsa suçun unsurlarının oluşması durumunda direnen

şüpheli yada sanık yönünden Türk Ceza Kanununun 265. maddesindeki görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşabileceği gibi kararın uygulanması için orantısız zor kullanma halinde ilgili görevli hakkında zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunu düzenleyen Türk Ceza Kanununun 256. Maddesinde yazılı suçtan söz edilebileceği, bu durumda görevli hakkında adli görev icra ediyorsa genel hükümlere göre doğrudan dava açılması mümkün olduğu gibi mülki görev ifası halinde 4483 sayılı kanun hükümlerine göre izin alınması gündeme geleceği, uygulamada görevi yaptırmamak için direnme ve bireye karşı kötü davranış birlikte dava konusu edilmekte ve orantısız güç kullanımı varsa bu görevi yaptırmamak için direnme suçunda tahrik nedeni kabul edileceği” vurgulanmıştır. “Bazı bilimsel kaynaklarda, nefese dayalı alkol ölçüm cihazı ölçümlerinin sağlıklı olabilmesi için 10 dakika arayla 2 ayrı ölçüm önerilse de her iki veri arasında oluşan çelişkiler yine sorun olarak kalmaya devam edeceğinden özellikle ölüm ve yaralanma ile sonuçlanan olaylar için alkolmetre cihazı ölçümü ile birlikte çok ağır olan ceza tehdidi karşısında mutlaka kan tahliline dayalı alkol raporların alınmasının maddi gerçeğe ulaşmaya ve adil kararların çıkmasına yardımcı olacağı, yine alkol yanında uyuşturucu yada çoklu madde kullanımının da araştırılması gerektiği” ifade edilmiştir.

Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu Başkanı Doç. Dr. Faruk AŞICIOĞLU tarafından “mevcut mevzuatın alkol testi yapılmasına uygun olduğu, uyuşturucu tarama testlerinin sadece durumundan şüphelenilmesine rağmen alkol negatif çıkan vakalara uygulanması gerektiği, uyuşturucu test panellerinin ihtiyaç doğrultusunda seçilmesi (üçlü, beşli panel vb.) gerektiği, tarama testi sonucu pozitif olduğunda, bir kez daha örnek alınması ihtiyacı duymayan test kitlerinin tercih edilmesinin uygun olacağı, yönetmeliğin itiraz halinde kan alınmasını zorunlu görmediği, iki saati geçmeyecek şekilde kan alınmasının, pratikte mümkün durumlarda ise, “delil nitelikli cihaz ile ölçüm yapılır veya kan alınır” şeklinde değişiklik yapılması gerektiği, alkol ölçüm sonuçları arasında çok sayıda uyumsuzluk bulunduğu, bu uyumsuzlukların giderilebilmesi için, ölçüm yapan kurumların alkolmetre cihazlarının standardizasyonunun, kalibrasyon işleminin gereği gibi yapılmasının, ölçüm kurallarına uyulmasının ve yöntem standardizasyonunun, kalibrasyonun kim tarafından ve nasıl yapılacağı hususunun standart hale getirilmesinin, ülke genelinde tek bir partiyon katsayısı kullanılmasının uygun olacağı” belirtilmiş, “Yargıtay’ın en azından belli bir alkol düzeyini aşan (200 mg/dl düzeyi ve üzeri) sürücüyü bizatihi kazadan sorumlu tutmasının, Yüksek Öğrenim Kurumu ile irtibata geçilerek Tıp Fakültelerinin son sınıf öğrenci müfredatına alkol muayenelerine ilişkin eğitimin koyulması uzun vadede yararlı olacağı, alkollü olduğu iddia edilen sürücüler için standart muayene formlarının oluşturulmasının, yurt sathında dağıtımının ve yaygın kullanımının sağlanmasının (Adalet, İç İşleri ve Sağlık Bakanlığı tarafından tüm Adliyelere, Emniyet ve Sağlık Bakanlığı birimlerine tamim sureti ile duyurulması) yarar sağlayacağı, tıbbi muayenede alkole bağlı serebellar bulguların tespitinin, konuşma bozukluğu, denge (tek ayak testi, yürüme, dönme), parmak burun testi, hesaplama güçlüğü, Romberg testi, Disdiadokinezi, Nistagmus, diplopi aranması gerektiği” ifade edilmiştir.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ekin Özgür AKTAŞ tarafından yönetilen ikinci günün ikinci oturumunda,

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu Üyesi ve Kimya İhtisas Dairesi Danışmanı Doç. Dr. Rezzan GÜLHAN AKER tarafından “alkol tarama testlerinin kan ve solunum havası/nefeste, ilaç, uyutucu-uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin tarama testlerinin kan, idrar, tükürük ve solunum havasında yapılabildiği, kan tarama testlerinin invaziv, akut madde kullanımını gösteren ancak tıbbi laboratuara gereksinimi olan, pahalı, yol kenarı tarama testlerine uygun olmayan yöntemler olduğu; akut madde kullanımından ziyade

geniş bir zaman aralığını gösteren idrar testlerinin, invaziv olmayan, nispeten ucuz yöntemler olmasına karşın örnek alımının uzun olabileceği ve adülterasyona açık olduğu; kandaki serbest madde konsantrasyonunu, dolayısı ile akut madde kullanımını yansıtan solunum havası/nefes testlerinin invaziv olmadığı ve idrara göre daha kolay alındığı, alülterasyonunun idrara göre daha zor olduğu, hızlı elde edilebildiği, buna karşın karıştırıcı faktörlerin (ağız alkolü, kullanılan ilaç-spreyler, vb.) rol oynayabileceği, kullanılan cihazların kan/nefes oranlarının (BBR) farklılığından dolayı yanılgılara yol açabileceği; plazmadaki serbest ilaç konsantrasyonunu, dolayısı ile akut madde kullanımını yansıtan ağız sıvısı/tükürük testlerinin invaziv olmadığı ve idrara göre daha kolay alındığı, alülterasyonunun idrara göre daha zor olduğu, hızlı elde edilebildiği; bu matris ile yapılan çeşitli çalışmalarda, duyarlılık, özgüllük ve doğruluk oranlarının araştırıldığı, ilk yıllarda düşük olan bu oranların gelişen teknolojiler ile birlikte arttığı; halen Kanada, ABD'nin bazı eyaletleri, Belçika, Almanya, Fransa, Avustralya'da doğrulama testleri ile teyit edilmek koşulu ile tükürükten uyuşturucu tarama testlerinin uygulandığı" ifade edilmiştir.

Ege Üniversitesi Madde Bağımlılığı, Toksikoloji ve İlaç Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcısı Doç. Dr. **Serap ANNETTE AKGÜR** tarafından "Farklı bir kimyasal prensibe dayalı bir yöntemle maddenin tanımlanmasının doğrulama olarak tanımlandığı, GC/MS ve LC/MS teknolojilerinin en yaygın doğrulama teknikleri olduğu ancak analiz süreçlerinin validasyonu gerçekleştirilmediği sürece en gelişmiş teknolojiler kullanılsa bile hatalı sonuçlara ulaşılabileceği, bu nedenle yalnızca teknoloji gelişimi ile sınırlı kalınmayıp, güncelleştirilmiş prosedürlerin uygulanmasına, tam eğitilmiş ve kalifiye eleman teminine, efektif kalite sistemlerinin oluşturulmasına, bilimsel farkındalığın artırılmasına önem verilmesi gerektiği, bunun için ülke çapında, dar kapsamlı koordinasyon toplantılarına gereksinim olduğu" belirtilmiştir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yücel ARISOY tarafından yönetilen ikinci günün üçüncü oturumunda,

Koç Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan ÜREY tarafından, "Prof. Dr. Mahmut AŞIRDİZER'in Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesi Başkanlığı yürüttüğü sırada yaptığı öneri doğrultusunda, Koç Üniversitesi, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ve STM A.Ş. tarafından başlanılan çalışmaların sonucunda, geliştirilmesinin planlandığı belirtilen tükürükte uyuşturucu madde testleri için biyosensör projesi" hakkında bilgi aktarılmış, "NPASS adı verilen cihazın geliştirilmesi için finansal destek arayışlarının devam ettiği, bu projenin gerçekleşmesi sonucu elde edilecek cihazların maliyetinin 10 ABD Doları, kitlerin ise 1 ABD Doları veya altında olabileceği, bu projenin yalnızca tükürükte uyuşturucu analizine yönelik olmayıp, kartuşlarında yapılacak değişiklikler ile günlük hayatın pek çok alanında da kullanılabilmesi" ifade edilmiştir.

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mahmut AŞIRDİZER tarafından trafik kazalarında alkol ve uyuşturucu kullanımı ile birlikte, kaza sayısı, yaralanmalı ve ölümlü kaza sayısındaki vahim artışa dikkat çekilmiş, Dünya üzerinde farklı ülkelerde uygulanan trafikte izin verilen alkol ve uyuşturucu değerleri hakkında bilgi aktarılmış, "resmi ve ticari sürücüler, 21 yaş altı sürücüler, sürücü belgesi alımını takibeden ilk üç yıl ve daha önce alkol sınırını aşmış sürücüler için 3 yıl trafikteki alkol limitinin 0,1 promilin üzerinde olmaması gerektiği, diğer sürücüler için, güvenli sürüş yeteneğini ortadan kaldırmaya yetebilecek düzey olarak kabul gören alt sınır olan 0,3 promilin trafikte izin verilen sınır olarak kabul edilmesi gerektiği, pek çok ülkeden verilen örnekler doğrultusunda, Trafik Kanunu'nda alkol veya uyuşturucu muayenesini reddedenlerin

sürücü belgelerine 1 yıl süre ile el konulacağına belirtilmesinin uygun olacağı, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Beden Muayenesine İlişkin Yönetmelik’de, Trafik Kanunu’ndaki alkol ve uyuşturucu tespitine yönelik solunum havası ve ağız sıvısı testlerinin ayrık tutulmasında fayda görüldüğü, bu muayenelerde savcı yetkisi aranmaması gerektiği, alkol düzeyi 0,3 promilin üzerinde olan ya da ağız sıvısı testlerinde psikoaktif madde saptanan veya madde saptanmasa da davranışları şüphe uyandıran şahısların, itiraz olup, olmamasına bakılmaksızın en geç iki saat içerisinde sağlık kurumlarına gönderilerek, kan alkol düzeyi veya kan uyuşturucu analizleri için örnek alınmasının ve nöropsikiyatrik muayenesi yaptırılmasının uygun olacağı” ifade edilmiştir.

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Nezih KÖK tarafından yönetilen ikinci günün öğleden sonraki ilk oturumunda,

Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi Hacı SARIGÜZEL tarafından Trafik Kanunu’nun 48. maddesinin 5. ve 6. fıkraları, Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 97. maddesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 17. ve 58. maddeleri ve ilişkili olarak 5170 sayılı değişikliğin 3. maddesi, Türk Ceza Kanunu’nun 179. maddesi ve bağlantılı olarak 49. maddesi, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 75. maddesi, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 13 ve 16. maddeleri, Yargıtay 12 nci Ceza Dairesi’nin 25.10.2011 tarih; 2011/5675 esas 2011/3613 karar sayılı ilamı ve Yargıtay 12 nci Ceza Dairesi’nin 2011/5675 esas 2011/3613 karar sayılı ilamı kapsamında alkol ve uyuşturucu etkisi altında araç kullanan sürücüler için yasalarda mevcut olan yaptırımlar, bu sürücülerden örnek alınması, güvenli sürüş yeteneği hakkında bilgiler aktarılmıştır.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdem ÖZKARA tarafından yönetilen panelde,

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gürol CANTÜRK tarafından “madde kullanımı ile ilgili teoriler içerisinde, psikososyal ve psikodinamik teorilerin, eş bağımlılığın (kodiksiyon), davranışçı teorilerin, genetik teorilerin, nörokimyasal teorilerin yer bulduğu” belirtilmiş, trafik kazalarına ait istatistik bilgiler ayrıntılı olarak sunulmuş, trafikte alkol ve madde kullanımının etkilerine dikkat çekilmiş, psikososyal durumların, üzüntü, stres gibi faktörlerin alkol kullanımını arttırdığı, alkol ve esrarın birlikte kullanımının daha çok genç erkek sürücülerde görüldüğü, kamyon sürücülerinin ölümcül olarak yaralandığı trafik kazalarında, stimülanların olguların %14-16’sı gibi yüksek oranlarda saptandığı, New York’da sürücülerin trafik kazasında öldüğü 16-45 yaş arasındaki olguların %20’sinde kokain bulunduğu, İskoçya’da ise ölümcül yaralanmalı kazalarda sürücülerin %85’inde benzodiazepinler bulunduğu, alkol ve uyuşturucu etkisi altında araç kullanımı ile, aile eğitimi, okul eğitimi, kitle iletişim araçları ile eğitim, sürücü belgesi veren kuruluşların denetlenmesi ve kontroller, uygulama ve yaptırımlar ile caydırıcılık sağlanarak baş edilebileceği” ifade edilmiştir.

Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN ve Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Tuba GÜLTEKİN tarafından birlikte yapılan sunumda, “trafikte alkol ve uyuşturucu ile mücadelede medyanın en büyük sorumluluğu bu konuda kamusal duyarlılık alanı oluşturmak, kamuoyunu sosyal sorumluluk paydasında birleştirmek, iletişim kampanyalarına öncülük etmek, haber diline ve haber literatürüne dikkat çekmek ve kamuoyu vicdanına seslenmek şeklinde özetlenebileceği” belirtilmiş; sürdürülecek kampanyalar hakkında ayrıntılı bilgiler tanımlanarak, “medyada alkol ve uyuşturucu ile ilgili verilen haberlerde “haber dili”ne dikkat edilmesi ve bir haber

konseyinin oto kontrolünden geçirilmesi gerektiği; sinemalarda ve dizi filmlerde “iki tek atalım” gibi tamamen içki içmeye özendirilen replikler yerine, yeni replikler kullanılması ve zihinlere yerleştirilmesinin, bu konuda bir senaryo literatürü oluşturularak, senaryo yazarlarının desteğinin alınmasının uygun olacağı, sosyal medyada, bu konuda bir duyarlılık alanı oluşturulması ve sosyal sorumluluk videolarının paylaşılmasının ve alkol ve uyuşturucu ile mücadelede sosyal medya üzerinden gruplar kurulmasının, müzik ve eğlence sektöründe içki, sarhoş, içelim kelimelerinin geçtiği çok sayıda şarkı ve klip olduğu, medya sektörünün bu konuda alternatif şarkıları özellikle desteklemesi ve hedef kitlenin bu tarz şarkılarla buluşturulmasının, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımının zararlarını ikna edici bir dille anlatan belgesel hazırlanmasının ve tüm medya kuruluşlarının sponsorluğunda hazırlanacak bu belgeselde, ünlü sinema, müzik, sanatçıları ve sporcuların yer almasının, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımından dolayı hayatında kötü bir deneyim yaşamış olan seçilmiş 30 kişinin her birinin duygularını sadece 30 saniyede ifade ettikleri “30x30:İçimizden Birinin 30 Saniyelik Öyküsü” temalı bir kısa film hazırlanmasının, gazetelerin hafta sonu eklerinde, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadeleyi simgeleyen rozet vb...dağıtım yapılmasını ve bu simgelerin geniş bir mutabakatla seçilmesinin, özel radyolar ile işbirliğine gidilmesinin ve en çok dinlenen radyo DJ’leri ve programcılarının trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede destekleyici yorum ve önerilerde bulunmalarının sağlanmasının, trafikte alkol kullanımından dolayı hayatı alt-üst olmuş birinin mücadelesi ve öyküsünü anlatan ve ünlü bir oyuncunun yer aldığı kısa film hazırlanması ve televizyon kanallarında gösterilmesinin, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadele etmek üzere, en çok alkol tüketiminin rock festivallerinde olduğunda hareketle, bir Anadolu-rock konseri organizasyonun “konserden sonra aracıda sıfır promil şarkılarımızı tekrarla” sloganıyla gerçekleştirilmesi ve bir tv kanalında konserinin yayının sağlanmasının, özellikle sağlık programlarında, Türkiye’nin her bir şehrinde, trafikteki alkol kullanımının günlük ortalama değerleri verilerek “Sıfır promil Türkiye için güçbirliği” sloganıyla bir medya kampanyası düzenlenmesinin, önde gelen dergilerin, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadeleyi kapaklarına taşımasının sağlanması ve dergi haberciliğinin de bu mücadelede etkin bir iletişim mecrası olarak değerlendirilmesinin, üniversite kampüslerinde ücretsiz olarak dağıtılacak kitapçık, broşür ve yazılı materyallerin hazırlanmasının ve trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede üniversite öğrencilerinin gönüllüleri ordusu olarak kazandırılmasının, medya kuruluşları ve sivil toplum arasında bu mücadeleyi topluma yayacak güçlü bir işbirliği kurulmasının, bu konuda mücadeleyi tabana yaymak ve kamuoyunu harekete geçirmek amacıyla medya kuruluşları ve konu ile ilgili sivil toplum kuruluşları arasında “toplum için mutabakat” belgesi şeklinde ortak bir yazılı irade beyanı oluşturulmasının, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede, halkın desteğini sağlayacak bir “imaj timi” kurmasının, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirli aralıklarla kamuoyunu bilgilendirme amaçlı medya brifingleri düzenlenmesinin, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadele etmek üzere tüm üniversite kampüslerine dağıtılmak üzere, tem otoyollarını çağrıştırması nedeniyle “kampüs TEM” adlı bir gazete hazırlanması ve üniversite gençliğinin kampanyanın doğal bir üyesi haline getirilmesinin, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede simge olması ve kamuoyu oluşturması için büyük boyutlarda şeref defterine benzer birer defter hazırlanarak önemli cadde ve meydanlarda “Plakamla Şerefli Beyaz İmza” kampanyası başlatılması ve kampanyanın basında yoğun olarak duyurumunun, alkolsüz araba kullanan her bir sürücünün plakasının ve imzasının yer aldığı “alkol ve uyuşturucudan arındırılmış güvenli yol için plakamla bugün de imzamı atıyorum” ibaresi ile görsel medyada “İmzanızı Şerefle Atın” sloganıyla kampanyanın desteklenmesinin, “Alkol ve Uyuşturucu ile Kıyasıya Mücadele” teması ve “Centilmen Sporcular Trafikte Centilmenliğe Davet Ediyor” sloganı ile Türkiye’deki tüm spor

federasyonlarını kapsayan bir kampanya hazırlanmasının, kampanyanın özellikle spor medyasında yoğun olarak haber olarak yayınlanması için spor editörleri ile işbirliği içine gidilmesinin ve sporcuların kampanyanın sözcülüğünü üstlenmesinin, önemli araba firmalarının, trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadele etmek için ortak imza attıkları ve sürücülerini bu konuda duyarlı olmaya davet ettikleri tam sayfa ilanların yazılı basın organlarında yayınlatılmasının, Trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile ilgili önemli iletişim mecralarından birisi de, açık hava reklam ortamları olup, bu konuda, özellikle billboardlar hazırlanması ve önemli merkezlere konumlandırılarak, kamuoyu oluşumuna görsel temalarla destek verilmesinin, ünlü mizah sanatçıları ile anlaşarak onların rol aldığı 5 dakikalık tanıtım filmlerinin hazırlanması ve medya kuruluşları ile anlaşarak “Kara Mizah Kuşağı” adı altında yayınlanmasının, medya kuruluşlarının tanıtım sponsorluğunda, “Trafikte alkol ve uyuşturucu kullanımı ile mücadelede” farklı halkla ilişkiler etkinlikleri ve toplumsal kampanyalar organize edilmesinin, örneğin, Türk Hava Yolları ile anlaşma yapılarak, 15 ve 16 Ekim günlerinde, yurt dışında uçuş yapan tüm Türk Hava Yolları uçuşlarında kampanyaya destek amacıyla içki satışları ve servislerinin yapılmamasının, medya kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, Emniyet Genel Müdürlüğü arasında trafikte alkol ve uyuşturucu ile mücadelenin ana hatlarını belirleyen bir “toplumsal uzlaş” metni hazırlanmasının ve bu metnin sosyal medya vasıtasıyla imzaya açılmasının, “Sanal bir imza değil, Sözünde duran imza” sloganıyla kampanyanın duyurusunun sağlanmasının etkili olabileceği belirtilmiştir.

Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü Temsilcisi Psikolog, Rehber Öğretmen Medine BİN ZAT tarafından, “trafik kazalarında diğer bütün faktörler % 13 ün içinde kalırken % 87 lere varan sürücü hata oranı, kazaları önlemede sürücü kusurlarını en aza indirmeye yönelik tedbirlere ağırlık verilmesini zorunlu kıldığı, sürücü kurslarındaki eğitimci kadroların yan meslek ya da ek iş düşüncesinden kurtarılarak tamamen profesyonel, alanında uzman olan eğiticilerden oluşmasının, diğer yol kullanıcılarına saygılı davranma, trafikte nezaket, madde tesirinde araç kullanmanın zararları ve benzeri konulara ağırlık verilmesinin ve çarpıcı örneklerle ve akılda kalıcı şekilde derslerin işlenmesinin, işe yarar ve bilimsel temelli bilgilerin uygulamalara aktarılmasının, ilk yardım müdahalesinde yaralının lehine olacak şekilde sürücü adayının hızlı ve bilinçli hareket etme yetisinin artırılmasının, alkol veya uyuşturucu madde alması ihtimaline karşın, şoförün durumunun ayırt edilmesine yarayacak işaretleri öğreten konuların müfredata alınmasının, sürücü adaylarına alkolün ve uyuşturucunun sinir sistemine yaptığı etkiler sonucunda ortaya çıkan belirtiler diğer hareket yetilerindeki tahribatların örneklendirilmesiyle öğretilmesinin, kişinin sarhoşluğu geçtiğinde dahi araba kullanma performansında bir düşüşün devam edeceğinin sürücü adayına mutlaka öğretilmesinin, sürücü kursları federasyonları, bölgelerdeki dernekler ortak protokollerle adayların eğitimlerine ilişkilendirilen sağlık programları düzenlemesinin etkili olacağı; bunun sonucunda elde edilecek olan kazancın, sürücü adayında oluşacak sürücü imgesinin sağlıklı olma, araba kullanırken ayık olma ve kontrollü olma imajını güçlendirmek olacağı; algılanan yakalanma kaygısını oluşturacak veya var olanı yükseltecek kuvvette, dersler işleme şeklinde değişikliklere gidilmesi gerektiği, bu bağlamda adaylık eğitimin resmen verildiği kurslarda, öğrencileri ehliyet almaya değil sürücü olmaya davet etmenin güzel ve yerinde bir başlangıç olacağı, uyuşturucu etkisinde araç kullanmaya karşı alınacak tedbirlerin, toplumda uyuşturucu kullanmanın engellenmesine de katkıda bulunacağı” ifade edilmiştir.

Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü Temsilcisi Psikolojik Danışman, Rehber Öğretmen Esin TÜRKOĞLU tarafından “alkol kullanan çocukların alkol kaynaklı trafik kazalarına karışması ve ciddi okul sorunları yaşaması ihtimalinin daha yüksek olduğu, onlu yaşların çocukların alkolle ilk

deneyimlerini yaşadıkları yaşlar oldukları, madde kullanan gençlere erken dönemde müdahalenin, bağımlılığın gelişimini önlemede büyük önem taşıdığı, okuldaki eğitimde amacın, gence karar verme, reddetme gibi yaşamsal ve sosyal becerilerin kazandırılmak olması gerektiği, okuldaki eğitimin aile tarafından desteklenmesinin çok önem taşıdığı, okullarda tütün, alkol ve madde bağımlılığı önleme eğitiminin Milli Eğitim Bakanlığı Sağlık İşleri Daire Başkanlığı tarafından 2011 yılında başlatıldığı, 81 ilden öğretmenlerin eğitime katılarak, kendi illerindeki Rehber Öğretmen, Biyoloji veya Fen ve Teknoloji öğretmenlerine eğitim verdikleri, öğrencilere, ailelere ve öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlendiği, eğitimlerden sonra hedeflenenin; öğrencilerin danışabilecekleri, konuşabilecekleri biri olduğunu bilerek ihtiyaç duyduklarında başvurmalarını sağlamak olduğu, okullarda verilen eğitimin temel ilkelerinin, neleri içereceğinin ve yöntemlerinin 14 yaş altı çocuklar, 15 yaş üstü çocuklar, aileler ve öğretmenler için ayrı ayrı belirlenmesi gerektiği, bunlara riayet edilmeden verilecek eğitimin faydadan çok zarar doğurabileceği” belirtilmiştir.

Sempozyum Prof. Dr. Mahmut AŞIRDİZER’in kapanış konuşması ile sona ermiştir.

SONUÇLAR:

- 1) Trafikte alkol ve uyuşturucu etkisi altında araç kullanımı göz ardı edilemeyecek toplumsal bir sorundur. Bu sorunun çözümünde, eğitim ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetlerin, etkin denetimlerin artırılması ile desteklenmesi bir zorunluluktur. Etkin denetim faaliyetleri artırılmaksızın yalnızca diğer yöntemler ile bir mücadele yetersiz kalacaktır.
- 2) Eğitim faaliyetleri çocukların alkolle ilk tanışma yaşı olan onlu yaşlarda başlatılmalı, gençler, aileler, öğretmenler, sürücü kursu eğitmenleri gibi eğitimden yararlanıcı ve sunucu olacak kesimler için, psikolog, pedagoğ, aile danışmanları gibi farklı alanlarda yer alan disiplinlerden yardım alınarak, eğitimi alacak kesimlerin özelliklerine göre ayrı ayrı eğitim materyalleri ve programları düzenlenmelidir.
- 3) Denetim faaliyetlerinin artırılması ve eğitim faaliyetleri, sivil toplum örgütleri ile yapılacak mutabakatlar çerçevesinde, farklı alanlarda, farklı yöntem ve esaslar çerçevesinde düzenlenecek ve eş zamanlı olarak başlatılacak bir kampanya atağı ile desteklenmelidir.
- 4) Trafikte izin verilen alkol düzeyleri düşürülmeli, bu bağlamda, ticari ve resmi araç sürücüleri için 0 promil düzeyi korunurken, 21 yaş altı sürücüler, sürücü belgesi alımına yeni hak kazanmış sürücüler (ilk 2 ya da 3 yıl), daha önce alkollü araç kullanımından hakkında işlem yapılmış sürücüler için izin verilen alkol düzeyini “0,1 veya 0,2 promil”, diğer sürücüler için 0,3 promil olarak belirlenmesi, bu bağlamda Karayolları Trafik Yönetmeliği’nin 97. Maddesinde gerekli düzenlemelere gidilmesi değerlendirilmelidir.
- 5) Trafikte alkol denetiminin etkili ve güvenilir olarak sağlanabilmesi ve bu konuda yapılacak itirazların önüne geçilebilmesi için, alkolometri cihazlarının teknik şartnamelerinde ülke içersinde birliktelik sağlanmalı, örneğin cihazların partiyon katsayıları 2300:1 olarak sabitlenmeli, cihazlara ölçüm sayısı ve zaman esaslı kalibrasyon servis güvenceleri sağlanmalıdır.
- 6) Trafikte uyuşturucu denetimi için teknik cihaz alımları gerçekleştirilmeli, denetimlerin etkili ve güvenilir olarak sağlanabilmesi ve bu konuda yapılacak itirazların önüne geçilebilmesi için, tarama cihazlarının teknik şartnamelerinde ülke içersinde birliktelik sağlanmalıdır.
- 7) Mevcut durumda polis denetimlerinde 5 sürücüden birinde, jandarma denetimlerinde 15 sürücüden birinde gerçekleşen alkol denetimleri, 3 sürücüden birinde olacak şekilde arttırılmalı, alkol ve uyuşturucu denetimleri özel eğitilmiş ekip ve timler tarafından gerçekleştirilmeli, bu ekip ve timlere sürücü davranışları konusunda eğitimler verilmeli, bu ekip ve timler, yasal limitlerin üzerinde

alkol saptanan kişiler veya yasal limitlerin altında da olsa davranışları alkol veya uyuşturucu etkisinde olabileceği şüphesi yaratan sürücüler için, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından hazırlanacak “Sürücü Davranış Formları”nı doldurmalıdır.

8) Uyuşturucu taramasına yönelik ağız sıvısı/tükürük örnekleri, savcılık izni aranmaksızın kolluk güçleri tarafından gerçekleştirilebilmeli, bu bağlamda, CMK’nun 75. Maddesinin 1. ve 5. fıkrasından tükürük ibaresi çıkarılmalı veya “genetik incelemeler amacıyla” ibaresi konularak yasanın amacı korunmalı, 7. maddesinde ve Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler Ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik’in 6. Maddesinin son fıkrasında “özel kanunlarda tanımlanan nefes/solunum havası, kan, tükürük ve idrar örneklerinde alkol ve/veya uyuşturucu ya da keyif verici maddelerin aranmasına yönelik örneklerin alınmasına ilişkin hükümler saklı olup, trafikte alkol ve/veya uyuşturucu ya da keyif verici maddelerin aranmasına yönelik olarak belirtilen örneklerin alınmasında yukarıda tanımlanan hükümler aranmaz” şeklinde değiştirilmesi değerlendirilmelidir.

9) Tarama testleri ile yasal sınırların üzerinde alkol veya uyuşturucu tespit edilen kişiler, itiraz olup, olmamasına bakılmaksızın en geç iki saat içerisinde bir sağlık kurumuna yönlendirilmeli, burada farklı bir cihaz ile benzer örneklerde veya kan örneklerinde doğrulama testleri yapılması ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından belirlenecek normlar çerçevesinde nörolojik muayenesinin yapılması sağlanmalıdır.

10) Trafikte alkol ve/veya uyuşturucu ya da keyif verici maddelerin aranması amacıyla yapılan denetimlerde, örnek vermeyi ve/veya nörolojik muayeneyi reddeden sürücülerin örnek vermeye veya muayeneye zorlanması, “AİHM’nin zorla muayeneye ilişkin çeşitli kararlarında da, kişinin iradesine aykırı olarak yapılan kan veya tükürük örneği alma, alkol, DNA testleri kişinin özel hayatına müdahale teşkil ettiği” şeklindeki kararı ile çelişmektedir. Bu nedenle kişide irade oluşumunun sağlanması gerekmektedir. ABD’nin çeşitli eyaletleri (Kaliforniya, Florida, New York, İllinois, Teksas, Oregon), İngiltere, Galler, İrlanda, Hong Kong, Avustralya, Kanada gibi ülkelerin trafik yasalarındaki benzer şekilde, alkol ve uyuşturucu tespiti amacı ile istenilen örneklerin verilmemesinin, makul bir mazeret gösterilmediği sürece suç olarak değerlendirilmesi, bu durumun Karayolları Trafik Kanunu’nun 48. maddesinde (Değişik fıkra: 08/01/2003 - 4785 S.K./3. md.), “Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında *veya sürücünün alkol ya da uyuşturucu etkisi altında olduğundan şüphelenilen durumlarda, sürücünün makul bir mazereti olmaksızın alkol ve/veya uyuşturucu ya da keyif verici maddelerin aranmasına yönelik nefes/solunum havası, kan, tükürük veya idrar örneklerini vermediği, kendisine önerilen nörolojik muayeneleri yaptırmadığı durumlarda* ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülene, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir” şeklinde bir düzenleme ile aşılması hususu değerlendirilmelidir.

11) Trafikte alkol ve/veya uyuşturucu ya da keyif verici maddelerin aranması amacıyla yapılan denetimlerde, örnek vermeyi ve/veya nörolojik muayeneyi reddeden sürücülerin Türk Ceza Kanunu’nun 179. maddesinde tanımlanan emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edip,

edemeyeceğinin araştırılmasında, Adli Tıp Kurumu, Yerel Mahkemeler ve Yargıtay tarafından, özel eğitim almış polisler tarafından düzenlenecek, sonuçlar bölümünün 7. Maddesinde tanımlanan "Sürücü Davranış Formları"ndaki bulguların alınacak kararlarda karine teşkil etmesi değerlendirilmelidir.

12) Yurtdışından ithal edilecek olan uyuşturucu tarama testlerine ait kitler, bu taramalar için başlangıçta kullanılsa da, daha ucuz maliyet ile yerli üretim cihaz ve kit üretiminin ve bu cihaz ve kitlerin yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir.

13) Yalnızca teknolojik cihazların yenilenmeleri ile sınırlı kalınmayıp, güncelleştirilmiş prosedürlerin uygulanmasına, tam eğitilmiş ve kalifiye eleman teminine, efektif kalite sistemlerinin oluşturulmasına, bilimsel farkındalığın artırılması için ülke çapında, dar kapsamlı koordinasyon toplantıları düzenlenmeli, konfirmasyon testleri yapacak akredite laboratuvar sayısı arttırılmalı, konfirmasyon testlerinin yalnızca akredite laboratuvarlarda, bu konuda akredite olmuş yöntemler ile yapılması hedeflenmelidir.

14) Örneklerin Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından belirlenen prosedürlere uygun olarak alınması, saklanması ve gönderilmesi sağlanmalı, adülterasyonunu önleyici tedbirlerin sıkı şekilde uygulanmasına geçilmelidir.